

УДК 1:[81'255+082.1]

DOI: 10.18523/2617-1678.2021.8.88-93

Лютый Т. В.

<https://orcid.org/0000-0002-0381-6916>

ПРОГРАМА ПЕРЕКЛАДУ І СЕРІЯ «ФІЛОСОФІЯ»

В огляді подано головні переклади класики філософської літератури за попередні роки. Публікації здійснено у співпраці з фондом «Міжвухами» та видавництвом «Темпора». Головну увагу сфокусовано на творах Емануеле Северино, Ібн Сіна, Генрі Девіда Торо та Едмунда Гуссерля.

Ключові слова: серія «Філософія», програма перекладу, Северино, Ібн Сіна, Торо, Гуссерль.

Спроба висловитися про світ передбачає не простий обіговий набір слів, а потребує доволі розвиненого категоріального апарату. Лиш окремі культури спромоглися на створення мовних конструкцій, за допомогою яких будь-коли вдавалося вхоплювати тонкощі світобудови і людського буття. Проте подібні витвори з'являлися передовсім завдяки осмисленню своєї самотності в колі різноманіття культур. У кожному разі, створення власної високої мови ніколи не досягалося без ознайомлення, а точніше рефлексії про ті зразки мислення, що виникли колись і поповнюють світову інтелектуальну думку дотепер. Ми ніколи не зможемо досягнути рівня самостійного та виразного висловлювання про будь-які важливі проблеми, допоки не озвучимо світову філософську, а ще ширше – класику соціально-гуманітарних наук українською мовою. Хоч би як пишномовно це звучало, проте таким є те, що іноді умовно називають атестатом національної зрілості.

Варто визнати загалом успішним функціонування таких новітніх державних інституцій, як «Український інститут книги», «Український культурний фонд», «Український інститут». Втім виглядає, що ті, від кого залежить фінансування та вироблення політик підтримки перекладацьких ініціатив, попри неодноразове порушення цього питання з боку бодай і представників громадськості, певно ще не до кінця усвідомлюють важливість справи перекладу світової гуманітарної класики українською мовою, позаяк культурна політика в цій галузі все ще залишається поза їхнім пріоритетом. Тим часом за-

роджуються приватні наміри на рівні бізнесу, видавничих і освітніх установ братися за цю справу самотужки. Коли рівень усвідомлення потреб такого гатунку досягає кульмінації, в результаті постають проекти, в яких беруть участь фахівці різного гатунку: видавці, перекладачі, менеджери, редактори, куратори, дослідники, дизайнери, митці. Але почнемо все за порядком.

Після того, як у 2016 р. у «Темпорі» вийшла моя монографія про Ніцше, спільно з директоркою цього видавництва в нас виникла ідея почати видавати ще не перекладені твори цього німецького філософа. Ми зупинилися на «Ранковій зорі» й запросили перекладати цю книжку Вахтанга Кебуладзе. А в 2018 р. вона вже побачила світ. Приблизно в цей час у «Культурному проекті» я читав загальний курс з історії філософії. Крім лекційних занять передбачалося ознайомлення з оригінальними творами філософів. Там, де перекладів українською не було, я пропонував слухачам на вибір тексти англійською чи російською мовами. Та, на моє здивування, один із учасників обговорення запропонував: «А давайте зробимо ці переклади!». Зрештою спроба почати видавати твори Ніцше переросла в цілісну програму перекладів і заснування серії «Філософія», що набула специфічного дизайнерського оформлення з характерною позначкою літерою «Ф». Саме так і постав задум у Павла Гайдая, засновника фонду «Міжвухами», директорки видавництва «Темпора» Юлії Олійник і автора цих рядків заснувати згадану серію перекладів. На цей момент здійснюється переклад близько 20 творів світової класики філософії.

Наразі серія налічує п'ять виданих книжок: першу профінансувало суто видавництво «Темпора», а наступні чотири – фонд «Міжвухами». Вважаю за доцільне розкрити зміст та проблеми кожного з цих видань, хіба що опустивши перше з них, позаяк мені довелося виступити в ньому не лише в ролі наукового редактора, а й написати розлогу передмову до «Ранкової зорі», з якою кожний охочий зможе ознайомитися, звернувшись до дебютного видання серії. Огляди книжок, що подані нижче, в першій редакції публікувалися у часописі «Український тиждень». Тут вони подаються у вигляді однієї публікації, щоб скласти повноцінне враження про перші переклади серії.

Ібн Сіна. «Книга спасіння» (переклад Михайла Якубовича)

На наших теренах ім'я Ібн Сіни, або Авіценни, здебільшого відоме, хоч українських перекладів цього середньовічного ісламського філософа ми донедавна не мали. Ситуація змінилася буквально тоді, щойно побачила світ Авіценнова «Книга Спасіння». Як і притаманно науковим виданням, на початку вміщено передмову перекладача про інтелектуальну роль Ібн Сіни, яка передовсім зосереджується на його впливі не лише на східну, а й на західну традицію. У ній описано життєвий шлях мислителя, подано перелік головних творів. Також окреслено особливості «Книги Спасіння» та оглянуто її рукописні варіанти, а крім того – історію публікацій різними мовами. Оскільки переклади філософських текстів із арабської у нас наразі раритетні, неабияке зацікавлення становить також і перекладацька стратегія. Назагал твір схожий на компендіум, який складається з трьох книг, а ті, своєю чергою, поділені на частини з низкою розгалужень.

Щойно ми беремося за огляд наскрізної тематики, одразу даються взнаки теоретичні позиції перипатетичної школи. Воно й не дивно, позаяк Ібн Сіна взурувався на Аристотеля. Книга I, що складається з трьох частин, має назву «Логіка» і присвячена науці мислити, а водночас нагадує щось на кшталт основ пізнавального інструментарію. У першій частині докладно розглянуто елементарні одиниці знання починаючи зі слів, їх комбінацій і суджень. У другій ретельно розкладені фігури силогізмів, утім, автор не оминає й уявлень, переконань, здогадів, припущень, домислів і досвіду чуттєвого осягання. Третя окреслює різновиди силогізму, названі аргументами, оглядає труднощі, пов'язані з ними, відтак робить перехід до дефініцій, а врешті пояснює типові помилки, що трапляються в дослідженнях.

Книга II «Фізика» вивчає абсолютне буття. Після короткої першої частини, де з'ясовується природа фізичних тіл, у наступній окреслюються їхні стани: рух, спокій, час, місце, простір, скінченність, нескінченність, взаємодія, зчеплення, зв'язок, послідовність. У третій продовжується розгляд форм і властивостей тіл, їх розподіл і взаємозв'язок, видозміна та кондиції, а також відмінності між ними. Четверта і п'ята становлять вислід, пов'язаний зі складними тілами. Натомість остання розкриває психологічні аспекти Авіценнового вчення, бо зосереджена на взаємозв'язку між душею (з її різновидами) та тілом. Хто спромігся здолати нелегкі попередні етапи підготовки й тільки-но підступився до Книги III «Метафізика», що складається з двох розлогих частин, той сповна відчуває занурення в стихію філософії. Визначивши у першій Єдине як предмет метафізичного знання, Ібн Сіна переходить до пояснення форми та матерії, акциденції та субстанції, вічного та постолого тощо. Вже у другій частині він показує непрості смисли необхідного і можливого. Загалом кінцівка увиразнюється проблемами космології, виправданням добра, воскресінням душі та не менш захопливою тематикою.

На окрему заувагу заслуговує те, що в міркуваннях Авіценни чільне місце посідає поняття «можливого». Спочатку воно трапляється в «Логіці» поряд з іншими двома модусами – необхідним і неможливим. Визнаючи багатоманітність розгляду можливого, автор указує на те, що в будь-якій розхожій думці можливе просто визнається тим, що не є неможливим, а отже, можливе чомусь не співвідносять із необхідним. Щоправда, Ібн Сіна попереджає: можливе не є логічно необхідним у сенсі ані існування, ані неіснування. Тоді можливе є чимось таким, що не обов'язково піддається запереченню чи ствердженню. Значно виразніше ця думка наголошена в «Метафізиці». Всякому дійсному існуванню має передувати можливість існувати. Дозволено щось покликати з небуття хіба що на підставі наявності в іще неоприявленому передумови для цього, себто спроможності бути. Отже, можливість існувати називають потенцією. Ще раз: лишень необхідне існування характеризує обов'язковість бути, зарівно як можливе існування не є обов'язковим.

Приміром, Бог не може не бути, його існування необхідне. Натомість інші форми буття приводяться до існування завдяки можливості бути. Але варто повторити: можливість не виводиться з небуття. Те, чого ще немає, либонь містить можливість бути. У всякому разі, цей аспект Авіценнової доктрини чи не найбільш ускладнений. Адже до кінця не ясно, що чому передує – чиясь, приміром

Божа, спроможність уможливити щось, або ж якась фатальність уможлиблює чи, навпаки, унеможлиблює певну здатність. І хай там як, це той принциповий момент, який допомагає людині давати відповіді на її власні світоглядні й антропологічні запити. Наприклад, чим зумовлена її поява в світі? Її прихід сюди є випадковим чи необхідним? Чому саме їй довелося з'явитися у світі? Чи не означає це тоді, що ми маємо віднайти та реалізувати вагомі потенційні здатності, якими приховано для себе володіємо або яких удасться набути чи бодай розкрити в собі (Лютій, 2020с)?

Емануеле Северино. «Сутність нігілізму» (переклад Юрія Олійника)

Останнім часом нігілізм обговорюють нечасто. Потроху з ним звиклися. А варто промайнути бодай натякові на нього, як миттю спливає готова добірка нігілістичних прикладів – від вульгарних матеріалістів до несамовитих терористів. Однак італійський філософ Емануеле Северино ніколи не згадує про такі рецидиви, адже цікавиться трибом міркування, що допроваджує до нігілізму в самій структурі Заходу. Звідки походить така думка, зараз і спробуємо з'ясувати. Виявляється, коловорот речей у світі зазвичай підводиться під таку схему: виникнення – існування – зникнення. Та важливіша проблема полягає в іншому. Буття в такій комбінації залежить від Ніщо. Усе ненадовго виринає з Ніщо, щоб у ньому ж і згаснути. Так, коли стверджується, що дім розвалився, вважається, ніби він канув у засвіти, розчинився в Ніщо. По ньому залишаються хіба лише руїни й спогади. Звісно, ніхто не декларує, мовляв, довкола нас суцільна пустка. Але теза про «вихід суцього з» і «повернення до» небуття за замовчуванням залишається тлом уявлень про світобудову. Звідси випливає, що західна цивілізація виплекала дивну залежність від Ніщо. І нема на те ради. Усі, хто належить до цієї традиції, виображують речі минуцими та зводять їх до «ніщоти». Словом, стосовно всякого суцього виробилася звичка бачити неминучість занепаду. Філософ підкреслює: хоч куди глянь, повсюдно пануватиме переконання, нібито речі постійно анігілюють у часі. Він додає в цьому кардинальний рушій, який скеровує історію в бік нігілізму. А на додаток не шкодує шпарких оцінок, що технологічна ера сягає катастрофічного падіння.

Хоча Северино прямо того не визнає, а висловлена ним позиція значною мірою інспірована розмислами про нігілізм Ніцше та Гайдеггера. Перший викриває знецінення земного життя, зведення світу до ілюзії, до Ніщо. Другий наголошує, що західне людство відвернулося від Буття, знай-

шовши його еквівалент у предметності й техніцизмі. Проте підозрюю: саме через те, що Ніцше називає істину різновидом омани, а Гайдеггер переймається розрізненнями поміж суцим і Ніщо, Северино відмовляє цим філософам у розпізнанні правдивого смислу нігілізму. Позатим три висновки збігаються, Європа дедалі більше занурюється в нігілізм. І до цього допроваджує не просто специфічний штаб розумування. Таким робом упоряджено всі соціокультурні інститути, які, своєю чергою, примножують загрози.

Чи існують якісь антидоти? Згідно з Северино, Буття – позитивність, а Ніщо – негативність. Це, безперечно, покликання на Парменіда, бо той проголосив: Буття є, а Ніщо немає. Свого часу така категоричність не влаштувала Платона з Аристотелем, які почали шукати в Бутті визначеність, відмінність, протилежність. Ознакою зради, заявляє Северино, є зведення Буття до того рівня, коли воно завиграшки поглинається Ніщо. Взяти, хоча б, становлення – почергове виникання і зникання Буття в Ніщо. Затим і християнство пропонує не менш показову формулу – творення світу з Ніщо. У візії Северино все це означає лиш одне: збитися на манівці, позаяк упосліджене Буття постійно виборює собі місце під сонцем. Отже, західна рефлексія вдається до перекоосу в бік Ніщо, взявши останнє за основоположну засаду. Северино напосідає: першим здійснює парицид (батьковбивство) істини Платон. Тож потрібно знову повертатися до Парменіда, щоби фундаментальним чинником визнати Буття, а не Ніщо. Звісно, його позиція не панацея, адже Буття годі звести до тотальності. Та в Северино Буття все одно бачиться вічним, незмінним, невідчужуваним, незникомим. Зауважмо: після таких характеристик воно перетворюється на царину сакрального. Тоді те, що на позір у ньому скидається на виникнення чи зникнення, ніскільки не передбачатиме, що йому треба десь подітися. Це лише спектакль Буття й Ніщо. За Парменідом, є два типи пізнання: шлях Дня і шлях Ночі. Буття є невідворотним шляхом Дня. Речі з'являються саме завдяки Буттю. Справжньому філософу цілком до снаги це досягнути, щоби в істині Буття жити вічно.

Хоч як на це дивись, а схоже, Северино створює щось на кшталт філософії релігії, яка виразно контрастує з офіційною католицькою доктриною. І нехай ідеться про епістему (знання), а не доксу (гадку чи віру), все одно таємничої аури не уникнути. Бо поворотний пункт полягає у спасінні, реалізувати яке можна, коли стаєш на шлях Дня. Достеменно усвідомлення Буття забезпечує вікування в ньому. Та чи не впадає Северино з однієї крайності в іншу? Чи не творить він із

Буття ікону, яка нагадує тотальну позитивність, а та не впускає у свої домени жодної негативності? Невже потрібно боятися Ніщо, наче лихого дідька? Щось підказує, що моно-Буття може швидко зробитися утопією. Навіть помилка як ознака негативності натякає, що нашим завданням є її виправлення, а не відкидання. Можна скільки завгодно нарікати, боцімто історія пішла кудись не туди. Але повернутися назад неможливо. Не вийде зробити вигляд, нібито Ніщо – це винятково дика примара, а не, приміром, Буття-в-можливості (Лютый, 2020а).

Генрі Девід Торо. «Волден, або Життя в лісах» (переклад Ярослави Стріхи)

Технологічні й антропологічні катастрофи є такими впливовими чинниками реальності, що переосмислення власного трибу життя стало для наших сучасників першочерговим завданням. Сортування сміття, відмова від використання пластику, вживання органічних продуктів, захист довкілля – такі тенденції мало не розчинились у повсякденні. Звісно, представники таких практик наснажені певною літературою. Одним із яскравих її зразків є книжка Генрі Девіда Торо. Уявімо ситуацію, коли в розпал переможної ходи індустріалізації з'являється людина, яка за здобутками й вигодами нової ери помічає ознаки соціокультурного й гуманістичного звиродніння. Утім, як учинити, якщо не згоден пристосуватися? Як порятуватися від деформацій і відчуження? Торова публікація видається багатогранним і різножанровим письмом. Тут є щось від щоденникових записів, соціально-економічного памфлету, етико-філософського трактату, нотаток натураліста, есеїстики, художньо-літературного скетчу тощо. Головна теза полягає втім, щоб подати приклад небайдужості до викликів, на які будь-хто здатен зреагувати в умовах ізольованості. Звісно, ідеться зовсім не про відсторонення від соціуму, занурення в хащі й уподібнення звірові. Насамперед наголос на надмірності, до якої поволі скеровується людство, перетворюючи пошукові й творчі прагнення на невситиме поневолення і себе, й інших.

Частково книжка схожа на посібник із виживання. Торо описує власний досвід відлюдництва впродовж дворічного і двомісячного терміну на Волденському ставку неподалік американського міста Конкорд. Ретельне прочитання дає змогу збагнути, як самотужки й зі скромними ресурсами все облаштувати, заручившись тимчасовою підтримкою однодумців. Якщо точніше, то така діяльність передбачає спорудження мінімальної домівки й роботу по господарству

для забезпечення своїх підставових нужд і ще бодай трохи часу для самовдосконалення. Текст сповнений описами різноманіття флори й фауни, проте найважливіше, що він не позбавлений рефлексії про місце та роль людини у світі з багатьма покликаннями на давню європейську, китайську й індійську мудрість.

В історії західної традиції неодноразово були схожі випадки проти цивілізації. На думку миттево спадають настанови античних кінків або женецького філософа Жана-Жака Руссо, у яких звучать заклики нарешті зрестися встановлених форм домінування і пригорнутися до природної домірності. Та чи потерпало суспільство XIX століття акурат від тих самих проблем, що й раніше? Погодьмося, реалії змінилися, проте людина, відповідаючи часу, стала машиною. Щоправда, для Торо повернення до минулого є незбутнім, адже давніми взірцями нічому не зарадиш. Знання давнини не перетворюється на інструмент. Варто покласти його в основу життя, щоби справджувати щодня, переймаючись і теорією, і практикою. Філософ не той, хто просто зберігає цінності, а хто творить нові, випереджаючи сьогодення.

Торо розважає про схильність особи віддавати перевагу видимості перед укоріненістю. Це проявляється на рівні елементарних речей, як-от ставлення до одягу, який сприймається заледве не як частина тіла. Пишне вбрання цінується дужче за сумління чи навіть ушкоджений орган. Адже невблаганна мода переважає неминучу долю. Та чи оновиться той, хто неймовірно легко змінює гардероб? Те саме стосується й помешкання. Скам'янілі мури дому мають вигляд саркофагів похованої живцем істоти. Житло фетишизується, а сплата за нього схожа на здирництво, коли розкіш одного спричиняє злидні іншого. Схоже на те, що оздоблення будинку відбувається без щонайменшого вдосконалення його мешканця. Шалене прагнення заможності витісняє мистецтво життя. Прагматика замінює культуру. Як скрушно зазначає Торо, винаходи цивілізації стали забавками, тому набагато важче поставити собі вагому мету й досягти її, ніж знічев'я проїхатися потягом. Так само й висловитися відверто, змістовно та по суті в рази складніше порівняно з прокладанням телеграфічних комунікацій. Автоматизація діяльності ненастанно замінює звичний труд. Усе почалося із використання праці тварин, у яких добавали бездушні автомати. З дією також не склалося. Замість скромного й достатнього харчування, наїдками щоразу розкошують. Правду сказано: що більше прагнеш наживатися, то менше помічаєш, як утрачаєш щось суттєвіше.

Торо не захоплюється зубожінням. Пожертва бідності ніскільки не сприятиме виправленню її

ганебного становища. Цінність життя полягати-
ме в тому, щоби прожити його не уникаючи чи
зволікаючи, заповнюючи марнотами й витре-
беньками. Торо закликає до тієї простоти, що
звільняє від рабства речей і забаганок. Авторіві,
правду кажучи, не сповна віриш, коли він декла-
рує, начебто легко уникнув би послуг, приміром
залізниці чи пошти. Позаяк річ не у винаходах, а
в недопустимості їх зведення до облудної істи-
ни. Людина ніколи не дізнається про власну до-
сконалість. Натомість мудрості й чистоти дося-
гають невпинними зусиллями (Лютій, 2020b).

Едмунд Гуссерль. «Картезіанські медитації» (переклад Андрія Вахтеля)

У філософії не щодня лунають заклики зводи-
ти заново підмурівки справжньої науки. Свого
часу про такий намір оголосив Рене Декарт, а
трохи більш ніж століття тому про щось схоже
заговорив Едмунд Гуссерль. У своїх «Картезіан-
ських медитаціях» німецький філософ услід за
своїм французьким попередником порушив пи-
тання очевидності, без якої неможливе жодне об-
ґрунтоване знання. Щоби спростувати поширену
думку, нібито філософія базується на довільному
мисленні, Гуссерль пропонує свою строгу теорію.

Утім, як же підступитися до тієї очевидності?
Для когось власний досвід і так достатньо оче-
видний. Хтось апелюватиме до логіки, а хтось до
природничої науки, запевняючи всіх і вся, що
тільки вона є потужним каркасом знання. Для
Гуссерля це звучить непереконливо. Достеменно
знання мусить бути не чийсь, а моїм здобутком.
Таке завдання кожної людини. Тож треба почина-
ти від самого початку, щоби виявити у своїх
рефлексіях бажану очевидність. Вона передбачає
схоплення того суцього, у якому більше не буде
причин сумніватися. Та невже ми живемо у світі,
про буття якого й досі сумніваємося? Я бачу дов-
кола себе людей і предмети, відчуваю їх. Хіба
цього недостатньо? Згідно з Гуссерлем, констата-
ція чогось на основі лише емпіричних фактів на-
вряд чи вважатиметься доведеною, а не просто
зафіксованою, аж доки стане усвідомленою.
Ми й уві сні бачимо предмети, то невже сон іден-
тичний реальності, а не є чимось позірним?

А проте, головне не перебільшувати. Якщо в
усьому наполегливо сумніватися, може взагалі за-
бракнути буттєвого ґрунту як такого. Звісно, бути
безугавним скептиком не випадає. Бо саме те, що
називають феноменом, і підпадає під моє рішен-
ня: ствердити його чи відкинути. Авжеж, тут варто
покладатися не на будь-які рішення, а критичні.
Гуссерль запроваджує специфічну процедуру –
феноменологічне епохе – утриматися від попе-

редніх суджень, узявши так званий об'єктивний
світ у дужки. Навіщо? Передовсім, щоб досягнути
себе як Я. Усі просторово-часові форми буття
щось для мене означатимуть лише тоді, коли я сам
їх досвідчуватиму, сприйматиму, пригадуватиму,
мислитиму, жадатиму тощо. Природне буття віді-
грає у феноменології другорядну роль, натомість
першорядна належить тому, що у філософії зветь-
ся трансцендентальним. Щоб щось збагнути, по-
трібне не фізичне, а трансцендентальне Я, бо саме
воно й містить засади усвідомлення. Отже, ви-
словлюватися про щось вартує, либонь, тоді,
щойно матимемо про нього притомний смисл.

Коли Гуссерль говорить про трансценден-
тальне Я, то не має на увазі людину повсякденно-
сті. Після феноменологічної редукції (епохе)
трансцендентальному Я відкривається нескін-
ченна сфера буття та досвіду. Філософська наука,
що її розробляє Гуссерль, відрізняється від при-
родничої. Він колись був математиком, але пізнав
кризу основ цієї науки, а тому згодом уже не пе-
реймався природознавством так само, як Декарт.
Трансцендентальне Я феноменологічної медита-
ції не зашорене матеріальною предметністю та
психологічними уявленнями. Яке ж воно тоді?
Передовсім йому властиві інтенційні акти, тобто
переживання, спрямовані на усвідомлення чо-
гось. Способи усвідомлення (ноеза) – сприйняття,
фантазування, пригадування – мають свої
описи і смислові узгодження (ноема). Візьмімо,
каже Гуссерль, гральну кість. Це не застигла да-
ність, а сукупність явлень, синтетично пов'яза-
них між собою. Хоч би скільки я звертався до
кісті (кидаючи, згадуючи, оцінюючи), мені мо-
жуть відкриватися різні її аспекти. Якщо я погля-
ну на ту грань кісті, якої наразі не бачу, для мене
постануть інтенційні горизонти можливостей її
прояву. Це тільки один із прикладів, а все наше
свідоме життя якраз і об'єднує такі елементи.

Ми не прилади, які невтомно реєструють ін-
формацію про світ. Наш аналіз полягає в роз-
критті потенційних моментів того, що актуальне
для свідомості. Коли ми здійснюємо тлумачення,
уточнення, прояснення, то творчо осмислюємо
довкілля. Не вигадуємо про нього абищо, але й
не стаємо рабами предметної даності. Порівню-
ючи кожне нове знання про предмети з попере-
дніми досвідами, усвідомлюємо їх часову мінли-
вість. У нас немає жодної прив'язаності до оста-
точних елементів і відношень, які диктували б
нам поняттєву визначеність речей. Коли ми до-
сліджуємо, то самі конституюємо реальні й іде-
альні предмети. Для трансцендентального суб'єкта
всі інтенційні переживання підпорядко-
вані регулятивній ідеї, а розум є його універсаль-
ною структурною формою. Осередок Я не є цен-

тром тотожності, бо кожен його акт надає йому нової сталої особливості. Ми коригуємо себе, переглядаємо власні висновки та вчинки. А світ природи, культури, суспільства, людства постає для нас у сукупності нових досвідів. Трансцендентальне життя свідомості не обмежується єдиним Я, бо нікому не дано привласнити смисли світу. Радше досвідчує разом із іншими, інтерсуб'єктивно, а також бере до уваги інтенцію на чуже. Інший передбачає мене самого, хоч і не тотожний зі мною. Тому знання про світ формується в узгодженому досвіді. Отже, усвідомлення має характер очевидності, де адекватність виростає з перевірки, а переживання можна повторювати до нескінченності (Лютій, 2020d).

* * *

На теперішній момент у межах проекту в серії «Філософія» перекладаються і готуються

до друку ще декілька публікацій. Серед них давно визнані класики, як-от Аристотель, Барклі, Батай, Боас, Бурдьє, Гайдеггер, Кант, Кейнс, Майстер Екгарт, Мактагарт, Секст Емпірик, Суграварді, Спіноза, Тернер, Шелер, Шляермахер, Шопенгавер та інші.

Остаточному оформленню перекладу передуватиме експертиза й обговорення на «Лабораторії наукового перекладу» під орудою Вахтанга Кебуладзе, а довершує цю роботу наукове й літературне редагування. Книжки супроводжуються коментарями та вступними статтями. Втім, цим місією проекту не обмежується. Неабияким завданням залишається потрапляння цих видань до бібліотек і книгарень. Нарешті, важливо створювати дискусійні майданчики для обговорення не тільки змісту здійснених перекладів, а й ролі перекладної інтелектуальної літератури у формуванні традиції філософування.

Список посилань

Гусерль, Е. (2020). *Картезіанські медитації. Вступ до феноменології*. Київ: Темпора.
 Ібн Сіна. (2020). *Книга Спасіння*. Київ: Темпора.
 Лютій, Т. (2020а). День без ночі. *Український тиждень*. Взято з <https://tyzhden.ua/Columns/50/249239>.
 Лютій, Т. (2020б). Доброчинство людської породи. *Український тиждень*. Взято з <https://tyzhden.ua/Columns/50/249472>.

Лютій, Т. (2020с). Спасіння через знання. *Український тиждень*. Взято з <https://tyzhden.ua/Columns/50/250222>.
 Лютій, Т. (2020d). Усвідомлюючи світ. *Український тиждень*. Взято з <https://tyzhden.ua/Columns/50/251452>.
 Ніцше, Ф. (2018). *Ранкова зоря. Думки про моральні передсудди*. Київ: Темпора.
 Северино, Е. (2020). *Сутність нігілізму*. Київ: Темпора.
 Торо, Г. Д. (2020). *Волден, або Життя в лісах*. Київ: Темпора.

References

Husserl, E. (2020). *Kartezianski medytatsii. Vstup do fenomenolohii* [Cartesian Meditations. Introduction to Phenomenology]. Kyiv: Tempora [in Ukrainian].
 Ibn Sina. (2020). *Knyha Spasinnia* [The Book of Salvation]. Kyiv: Tempora [in Ukrainian].
 Lyuty, T. (2020a). Den bez nochi [The Day Without Night]. *Ukrainskyi tyzhden*. Retrieved from <https://tyzhden.ua/Columns/50/249239> [in Ukrainian].
 Lyuty, T. (2020b). Dobrochynstvo liudskoi porody [Charity of the Human Nature]. *Ukrainskyi tyzhden*. Retrieved from <https://tyzhden.ua/Columns/50/249472> [in Ukrainian].

Lyuty, T. (2020c). Spasinnia cherez znannia [Salvation Through Knowledge]. *Ukrainskyi tyzhden*. Retrieved from <https://tyzhden.ua/Columns/50/250222> [in Ukrainian].
 Lyuty, T. (2020d). Usvidomliuiuchy svit [Aware of the World]. *Ukrainskyi tyzhden*. Retrieved from <https://tyzhden.ua/Columns/50/251452> [in Ukrainian].
 Nietzsche, F. (2018). *Rankova zoria. Dumky pro moralni peredsudy* [Dawn. Thoughts on Moral Prejudice]. Kyiv: Tempora.
 Severino, E. (2020). *Sutnist nihilizmu* [The Essence of Nihilism]. Kyiv: Tempora [in Ukrainian].
 Thoreau, H. D. (2020). *Volden, abo Zhyttia v lisakh* [Walden, or Life in the Woods]. Kyiv: Tempora [in Ukrainian].

Taras Lyuty

TRANSLATION PROGRAM AND “PHILOSOPHY” SERIES

The review presents the main translations of the classics of philosophical literature in previous years. The publication was made in cooperation with the Mizhvukhamy Foundation and the Tempora Publishing House. The main stress of the review is made on the works of Emanuele Severino, Ibn Sina, Henry David Thoreau and Edmund Husserl.

Keywords: philosophy series, translation program, Severino, Ibn Sina, Thoreau, Husserl.

Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0)

Матеріал надійшов 17.08.2021